

Qué son as MATEPSS?

A aparición do que hoxe coñecemos como Mutuas de Accidentes de Traballo e Enfermidades Profesionais da Seguridade Social (MATEPSS) xurde trala promulgación, no 1900, da Lei de Accidentes de Traballo. Nela establecíase, por vez primeira, a **responsabilidade obxectiva do empresario** e a obrigatoriedade de que a reparación dos danos e perxuízos causados polos accidentes de traballo debían correr **a cargo do empresario**. Este requirimento legal

facilita a aparición das primeiras Mutuas.

As Mutuas son asociacións de empresarios que se unen para asegurar a protección contra o risco dos/as traballadores/as fronte ó accidente de traballo e a enfermidade profesional.

Inicialmente nacen so como entidades aseguradoras de prestacións económicas, pero pronto comezan a ofrecer servizos médicos curativos e rehabilitadores, en liña co espírito da norma e, co tempo, tamén tímidas actuacións de carácter preventivo.

Ata os anos 60, no Estado Español non existe un sistema público de saúde. Esta situación provocaría a consolidación dun sistema de protección das continxencias profesionais cuberto exclusivamente polas Mutuas, (convertidas en entidades colaboradoras da Seguridade Social dende 1966).

A partir da creación do sistema público de sanidade coexiste un sistema dual, por un lado as continxencias profesionais as atendían as Mutuas (a enfermidade profesional inclúese en 1961), e por outro lado as continxencias comúns corrían a cargo da Seguridade Social. A entrada dos gobernos democráticos,

lonxe de ter cambiado esta situación, consolidárona e so se introduciron algúns mecanismos de control público no sistema

A partir dos anos 80 prodúcese un forte proceso de concentración que provocou que o número de Mutuas fose reducíndose paulatinamente (en 1959 existían 235 Mutuas) ata chegar ás 26 que existen na actualidade. Pero a redución do número de MATEPSS non significa que a súa capacidade de control sexa menor.

Pola contra, a realidade é que o 95% dos/as traballadores e traballadoras de todo o Estado están dados de alta nalgunha Mutua.

Esto significa que a práctica totalidade dos recursos humanos e materiais adicados á saúde no traballo están en mans das Mutuas.

A inspección e control da mutua como entidade colaboradora da Seguridade Social está atribuída ao Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais a través da Secretaría de Estado da Seguridade Social.

A vixilancia sobre o cumprimento da actuación da mutua recae sobre a Inspección de Traballo e Seguridade Social, nunha dobre vertente. A mutua como organización empresarial con traballadores ao seu cargo e como entidade colaboradora da Seguridade Social en canto a súa constitución, organización, xestión e funcionamento. A Inspección e control dos centros e servizos sanitarios da mutua se levará a cabo mediante a Inspección dos Servizos Sanitarios do Sistema de Saúde, en Galiza a través da Consellería de Sanidade.

Como órganos de participación institucional dos traballadores e empresarios no control e seguimento das Mutuas establécense as denominadas **Comisións de Control e Seguimento** que actúan en cada unha delas.

Unicamente temos representación como sindicato en Mutua Gallega, impedindo CCOO e UGT o noso acceso ás demais Mutuas que operan en Galiza.

Esta presenza é unha necesidade de grande importancia, porque as competencias das Mutuas sirven para lesionar gravemente os dereitos de traballadores e traballa-

doras. Sirva como exemplo unha das máis manidas argumentacións para xustificar os cambios introducidos na normativa sobre incapacidade temporal, segundo a cal os traballadores e traballadoras e os médicos de atención primaria son os perversos autores dun fraude en canto ás baixas laborais.

Baixas laborais que, segundo os datos orzamentarios do Goberno español, en 2007 o ascenderá a máis de 7 mil millóns de €, case un millón máis que o gasto do ano 2006, cantidades que o Goberno quere ver reducidas a costa dos traballadores e traballadoras, de aí a visión economicista que sustenta os cambios do sistema de protección que, lonxe de mellorar, empeora en canto a cobertura para traballadores/as.

Ademais, a potenciación do papel das Mutuas ven a significar, de feito, a privatización da xestión da Seguridade Social. Unha situación altamente perigosa á que temos que engadir outro factor de distorsión que é a persistencia de actitudes e comportamentos onde o interese económico e empresarial prevalece sobre o criterio de saúde.

Así as Mutuas forzan a redución da duración dos procesos de baixa médica ou recuperación e incluso dan a cualificación de común a patoloxías ou danos á saúde que teñen claramente unha orixe profesional. O abuso deste último aspecto queda de manifesto en que o INSS ten modificado en Galicia, no ano 2006, o 38% dos expedientes por Incapacidade Temporal declarados polas Mutuas como continxencia común, confirmando que neses casos tratábase de continxencias profesionais.

Unha práctica tan habitual que o Ministerio de Traballo ten tomado medidas. A finais do mes de setembro decidiu que a Seguridade Social revisará tódolos expedientes resoltos polas mutuas como enfermidade común cando existan indicios de que a orixe pode ser profesional

Esta situación non poder ter outra resposta que unha decidida acción sindical.

Actividades

As MATEPSS teñen, dentro do obxectivo principal de colaborar na xestión da Seguridade Social, as seguintes actividades:

- Colaboración na xestión das continxencias de accidentes de traballo e enfermidades profesionais.
- Realización de actividades de prevención previstas na LGSS.
- Colaboración na xestión da prestación económica de incapacidade temporal derivada de continxencias comúns.

“PARA O 2007,
CORRESPÓNDELLE ÁS
MUTUAS A XESTIÓN DE
MÁIS DE 86 MIL
MILLÓNS PARA AS
CONTINXENCIAS
PROFESIONAIS.

A promulgación da Lei de Prevención de Riscos Laborais (Lei 31/95 de 8 de novembro) amplía o campo de actuación das Mutuas autorizando a realización das funcións correspondentes ós Servicios de Prevención Alleos que a propia lei establecía. A O.M. 22 de Abril de 1997 obriga á diferenciación entra as actividades comprendidas na cobertura dos riscos profesionais e as que realizaban como S.P.A. 's

Esta situación consolídase coa modificación do Regulamento dos Servicios de Prevención (RD 688/2005) polo que se regula a obrigatoria separación de ambas as dúas actividades.

No papel queda ben definida esta diferenciación, a realidade é totalmente distinta.

Estas dúas vertentes de actuación das Mutuas a atención ás continxencias profesionais ou comúns e a atención como servicios de prevención alleos, teñen unha grande transcendencia, xa que logo, teñen que ser motivo de vixilancia constante, e figurar nun lugar principal nas nosas reivindicacións sindicais e un punto de especial importancia na Negociación Colectiva.

Con toda certeza, todos e todas temos sufrido nalgunha ocasión os problemas que nos ocasionan as Mutuas.

A influencia que a nosa vida laboral ten na nosa saúde non é un asunto menor, xa que o xeito no que nos afectan as nosas condicións de traballo hanos acompañar e afectar toda a nosa vida e, incluso, no período post-laboral.

Colaboración na Xestión das continxencias de accidentes de traballo e enfermidades profesionais.

O Aseguramento inclúe a asistencia sanitaria, prestación económica de incapacidade temporal, prestacións recuperadoras e as prestacións derivadas da incapacidade permanente, morte e supervivencia (a través da Tesourería da S.S.)

Correspóndelles, así mesmo, a declaración do dereito ó subsidio, a súa denegación, suspensión, anulación e declaración de extinción, nos procesos de incapacidade temporal derivados de continxencias de accidentes de traballo e enfermidades profesionais previa determinación da continxencia causante.

Así mesmo, correspóndelle a expedición dos partes de baixa, confirmación de baixa e alta.

O principal recurso económico das MATEPSS para xestionar as continxencias profesionais está constituído polas achegas que recada a Tesourería da SS a cargo exclusivo do empresario.

Sobre unha recadación de máis de 90 mil millóns de euros prevista para o 2007, correspóndelles ás mutuas a xestión de máis de 86 mil millóns para as continxencias profesionais.

Colaboración na xestión da prestación de incapacidade temporal derivada de continxencias comúns

Esta colaboración comprende:

A función de declaración do dereito ó subsidio así como a denegación, suspensión, anulación ou extinción do mesmo.

O custe do subsidio de incapacidade temporal

A Xestión administrativa en relación con estas prestacións e o control e o seguimento da prestación económica e da situación de incapacidade temporal.

A visión mercantilista das Mutuas ten nesta competencia a súa demostración máis palpable.

Está sendo utilizada, de feito, polas Mutuas como un mecanismo de consecución de contratos, ofertándolle ós empresarios unha redución das baixas realizando unha “persecución policial” de traballadoras e traballadores en situación de IT.

Realización de actividades de prevención previstas na LGSS

Dentro destas actividades inclúense:

Actividades de alcance xeral (estudios, enquisas, estatísticas, etc.)

Análise e investigación de accidentes

Promoción de campañas de sensibilización e educación preventiva.

Asesoramento en materia preventiva

Orientacións e contribución á formación en materia preventiva

Actividades de carácter sanitario (campañas de bos hábitos, etc.)

Realización de recoñecementos médicos de carácter xeral.

Sen embargo, estas actividades non esixibles ás Mutuas, son elas mesmas as que deciden se estes servicios se ofrecen ás empresas asociadas.

Pero en ningún caso sustitúen nin eximen ós empresarios asociados do cumprimento das súas obrigas en materia de prevención de riscos laborais.

Actividades como Servicio de Prevención

A Lei de Prevención estipulou, por vez primeira, a obriga de que os empresarios establezan un sistema de organización da prevención dentro das empresas (Art. 30 LPRL). O establecemento dos Servicios de Prevención.

O Servicio de Prevención Alleo é o prestado por unha entidade especializada que pon a disposición da empresa o conxunto de medios humanos e materiais precisos para realizar as actividades preventivas a fin de garantir a axeitada protección da seguridade e saúde dos traballadores e traballadoras. Para elo asiste e asesora ó empresario, ós traballadores e traballadoras e ós seus representantes, así como ó Comité de Seguridade e Saúde Laboral

Un novo campo de actividades económicas no que as Mutuas xa traballaban e no que non quixeron perder a súa "tallada".

Todas as Mutualidades de Accidentes e Enfermidade profesionais existentes no Estado, teñen constituído, a través das modalidades que establece a norma, entidades adicadas á prevención.

Esto podería ser un dato sen a meirande importancia, posto que o número de SPA´s acreditados está ó redor dos 600, e deles so 26 son as segregacións das mutuas.

Pero o dato si é realmente importante se temos en conta estos 26 SPA´s atenden ó 83% das empresas do Estado.

Dende todo punto de vista a existencia de Servicio de Prevención ten unha grande transcendencia.

Os SPA levan adiante toda a organización e planificación preventiva da empresa. Isto inclúe o preceptivo control e verificación das condicións de seguridade, hixiénicas, ergonómicas, psicosociais e de vixilancia da saúde das traballadoras e traballadores da empresa.

E, aínda que a prevención ten unha concepción integral, polo que non podemos decir que un ou outro aspecto sexa máis ou menos importante, non é menos certo que os aspectos da Vixilancia da saúde son elementos principais sobre os que temos que ter especial esixencia.

Porque este é un dos campos nos que temos o meirande número de incumprimentos por parte das Mutuas.

Nin os locais donde nos atenden cumpren requisitos, nin nos aplican os protocolos axeitados ó traballo que desenvolvemos, nin nos atenden especialistas en Medicina do Traballo, etc.

As nosas Reivindicacións

Esixiremos a derogación da lei 42/94 de 30 de decembro que permitiu ás Mutuas concertar a cobertura da prestación económica por incapacidade Temporal derivada de continxencias comúns. Non é suficiente a emisión dun informe sindical que non é vinculante para a empresa.

Mentres esta situación non varíe debemos **rexeitar** o concerto das continxencias comúns coa Mutua.

Esiximos a obrigatoriedade do "acordo previo" coa representación de traballadoras e traballadores para a elección da Mutua da empresa.

Esiximos o endurecemento dos requisitos precisos para constituirse como Mutua.

Esiximos a nosa presenza nos Consellos de Administración das Mutuas. De **todas** as que teñen actividade en Galicia

Creemos que o camiño a seguir ten que ser o da especialización obrigatoria das Mutuas, por exemplo por sectores de actividade.

Queremos que a realización de actividades de de prevención previstas na LGSS sexa eliminada definitivamente das actividades a realizar polas Mutuas.

Estas convértense en moeda de cambio

ou "melloras" ofrecidas para conseguir os contratos coas empresas.

E no peor dos casos é probable que sirvan para "blanquear" os beneficios económicos que as Mutuas, en estricto cumprimento da normativa, non poden ter xa que son entidades sen ánimo de lucro.

Esiximos das Administracións que modifiquen e endurezan as condicións para as acreditacións como SPA.

Esiximos, así mesmo, que o obrigatorio control sobre estes servizos, unha vez constituídos, sexa exhaustivo. Para elo, a Administración terá que dotarse dos medios humanos e materiais precisos.

Queremos evitar a situación actual dos Servicios de Prevención Alleos que están absolutamente apartados da estrutura organizativa da empresa e tenden a ser servizos que non respostan máis que ao desexo de garantir a corrección administrativa da parte documental da empresa.

Convértese pois nunha externalización de servizos máis, contemplada como quen contrata algo secundario da empresa e, polo tanto,

algo que non ten integración práctica na estrutura empresarial.

Esto ven a reforzar a nosa posición de que, na práctica, o control da nosa saúde durante a nosa vida laboral vai a depender en maior ou menor medida da Mutua que a nosa empresa teña contratada.

Por iso nos parece tan importante introducir como un dos elemento principais dentro da Negociación Colectiva nas nosas empresas e sectores o control de cales e como teñen que ser as nosas Mutuas e SPA.

"ESIXIMOS A NOSA PRESENCIA NOS CONSELLOS DE ADMINISTRACIÓN DE **TODAS** AS MUTUAS QUE TEÑEN ACTIVIDADE EN GALIZA"

Acción Sindical

O sindicalismo en xeral e a CIG en particular estamos diante dun problema de extraordinaria repercusión social, que temos que afrontar adecuadamente.

Profundizar a participación nos órganos de control e seguimento das Mutuas, reclamando o noso acceso ás Mutuas que operan Galiza.

Mellorar a través da negociación colectiva, reclamando "previo acordo" para escoller Mutua e limitar o seu acceso á xestión da continxencia común.

Que en ningunha empresa que xa acordara unha Mutua para a xestión das continxencias comúns falte a necesaria participación dos traballadores/as na xestión do acordo que subscriba a empresa, establecendo convenios de actuación.

Reclamar da Inspección Médica dos servicios públicos de saúde (Consellería de Sanidade) un informe da situación de cada dependencia das Mutuas que operan en Galiza: número de profesionais sanitarios, cualificación profesional de todos eles, instalacións, etc.

Dotar a todos os delegados e delegadas de prevención dunha ficha de traballo onde conste toda a información necesaria que consiga que a súa participación sindical relacionada coas Mutuas sexa eficaz.

Apoiar con acción sindical externa a todos aqueles delegados e delegadas de prevención das empresas onde se detecten situacións de incumprimento.

Non consentiremos que a Mutua na realidade traballe para o empresario no control do absentismo na súa versión máis ruín: a persecución dos traballadores e traballadoras que están en situación de baixa.

Non permitamos a degradación acelerada da protección a saúde substituída por razóns económicas e de produtividade.

Impidamos a utilización dos recursos públicos en contra dos intereses dos traballadores e traballadoras, recuperando o dereito a elemental protección.

Non deixaremos a ningún compañeiro/a en situación de desamparo cando o mandan a traballar sen o seu proceso de curación rematado: contactemos co sindicato, fagamos-lle chegar ao empresario a imposibilidade de traballar do noso compañeiro/a nesa situación, chamemos á Inspección de Traballo no mesmo momento que se dea a situación de non resposta por parte do empresario.

NON SO ISO..

Creemos que este ten que ser un tema político de primeiro orde.

Aproveitaremos que no Estado se está a revisar a normativa que regula as competencias das Mutuas, para que no Parlamento este sexa un tema de primeiro orde.

Poñeremos no punto de mira de toda unha sociedade unha situación que está minando irremisiblemente a saúde e a calidade de vida, actual e futura, de moitas e moitos traballadoras e traballadores galegos.

Defendamos a nosa saúde.

Exixamos os nosos dereitos.

Con coñecemento, con participación e coa necesaria acción sindical.

